

Overweging Derde Kerstdag d.d. 27-12-2013

Gemeente van Jezus Christus, lieve mensen,

Vandaag houden we de warmte van het kerstkind in de kribbe nog stevig vast. We willen dat tere kindje nog niet loslaten en overleveren aan de waan van de dag, aan oorlog en ellende. Dat hoeft gelukkig ook nog niet, want vandaag is het tenslotte Derde Kerstdag.

Derde Kerstdag was vroeger een vrije dag voor onder anderen de boerenknechts en -meiden die de herenboeren en hun gezinnen tijdens de kerstdagen hadden bediend en die dag dan vrij kregen om daarvan bij te komen. Voor anderen betekende die dag een extra vrije dag bovenop de beide kerstdagen. Velen namen de kans te baat om er eens op uit te gaan. Bijvoorbeeld naar een markt in de buurt of verder weg, ofwel om op familiebezoek te gaan. Op hun Paasbest trokken ze erop uit. Met Pasen en Pinksteren had je trouwens ook zo'n extra dag: derde paasdag en derde pinksterdag. In Zeeland, waar ik geboren ben, werden die dagen in mijn jeugd nog gevierd. Bij ons thuis was zo'n derde feestdag een bekend begrip. En misschien bij u ook nog wel! Die drie kerstdagen waren al een compromis, want in de middeleeuwen kende men maar liefst vier kerstdagen. Sinds 1964, nu bijna 50 jaar geleden, maken beide kerstdagen onderdeel uit van onze nationale feestdagen.

Maar over de dag van vandaag is meer te zeggen. Want naast derde kerstdag geldt 27 december ook als naamdag van de apostel Johannes. Zijn naam betekent 'God is genadig'. Met de apostel 'dien Jezus lief had', zoals we o.a. kunnen lezen in hoofdstuk 21:7 en 20 van het Evangelie van Johannes, wordt waarschijnlijk Johannes zelf bedoeld. Sinds de middeleeuwen wordt Johannes dan ook vaak afgebeeld rustend met zijn hoofd op de schouder van Jezus.

Johannes, Jakobus, zijn broer en Petrus behoorden tot de eerste discipelen van Jezus. Johannes was visser op het Meer van Tiberias net als zijn vader Zebedeüs en Jakobus. 'Vissers van mensen' zullen de discipelen later genoemd worden. Zij moesten de rijke oogst binnenhalen en het jonge christendom vormgeven. Christendom dat door God gegeven werd als 'correctie' op de starheid van het traditionele Jodendom, dat ook toen al tot op het bot verdeeld was. In de ontmoeting met Jezus speelt het Meer van Tiberias een cruciale rol. Johannes wordt aan dit meer door Jezus tot Zijn discipel geroepen en de discipelen nemen er afscheid van Hem vlak voor Zijn Hemelvaart. Over Johannes en Maria, de moeder van Jezus, zijn diverse verhaaltradities in omloop. Een van die tradities verhaalt dat Johannes met Maria na de Hemelvaart uitgeweken is naar Efeze, aan de westkust van Turkije. In de buurt van Efeze kan men ook nu nog het Graf van Maria bezoeken. Johannes zou de eerste christengemeente van Efeze een tijdlang geleid hebben en op hoge leeftijd in die stad gestorven zijn. In vs.11 van Openbaring wordt Efeze niet voor niets als eerste van de zeven gemeentes in Klein-Azië genoemd waarheen de brief met visioenen gestuurd wordt.

Johannes is niet alleen de schrijver van een evangelie, maar ook bekend van zijn brieven en van het boek Openbaring. Dit bijzondere boek verhaalt over visioenen die Johannes kreeg in een grot op het Griekse eiland Patmos, dat 50 km uit de kust van West-Turkije ligt in de Egeïsche Zee.

Volgens sommige kerkvaders was Johannes naar Patmos verbannen. Dit, omdat hij 'over God had gesproken en van Jezus Christus had getuigd', aldus vs. 9. In Openbaring zelf zijn daarvoor echter geen aanknopingspunten te vinden. Het beeldend taalgebruik, dat alleen bedoeld was voor ingewijden in zijn tijd, maakt het voor ons schier onmogelijk om genoemde zaken te herleiden tot herkenbare historische gebeurtenissen. Johannes kreeg de visioenen in woord en geluid door van Jezus Christus. Hij wilde met de neerslag ervan in briefvorm de zeven jonge Joods-christelijke gemeentes in West-Turkije een hart onder de riem steken, de toekomst van God tegemoet. De Openbaring / Apocalyps van Johannes is er een van vele, waarvan de meeste echter niet bewaard zijn gebleven.

Door te verwijzen naar de grote profeten, zoals Jesaja en Jeremia, plaatst Johannes zichzelf en het boek Openbaring in de profetische traditie, die sterk verbonden is met het O-T. Daarnaast sluit het boek ook sterk aan bij de brieven in het N-T. In die zin is het werk van Johannes allesomvattend: O-T en N-T komen samen in Openbaring, dat mede sterk gericht is op de Eindtijd, op een 'nieuwe hemel en een nieuwe aarde', zoals we kunnen lezen in hoofdstuk 21. Heden, verleden en toekomst van ons geloof in God de Vader, Jezus de Zoon en de Heilige Geest vallen hierin samen.

De verzen 5 t/m 8, eigenlijk de aanhef van de brief aan de zeven gemeentes, kunnen we lezen als een korte geloofsbelijdenis, waarmee ook wij in de 21^e eeuw nog uit de voeten kunnen. De essentie van ons geloof staat er helemaal in. In vs. 9 stelt Johannes zichzelf kort voor en ook de situatie waarin hij op Patmos verblijft als getuige van Jezus. In vs. 10 vertelt hij hoe de visioenen tot hem kwamen: 'ik raakte in vervoering en hoorde achter mij een luide stem die klonk als een bazuin' Als hij zich omdraait ziet hij niet direct wie er tot hem spreekt, wel zeven gouden lampenstandaards, symbool voor de zeven gemeentes. In het schijnsel ervan staat een menselijke gedaante. Het blijkt Christus zelf te zijn, met een lang priesterlijk gewaad aan en met een koninklijke gouden borstband om. Christus is beide: en hogepriester en koning. Christus geeft Johannes opdracht om de gemeentes verslag te doen van wat hij allemaal hoort en ziet in de visioenen. Johannes schrikt zó van de verschijning van Christus, dat hij voor dood neervalt voor Zijn voeten. Maar Jezus wekt Johannes liefdevol op uit zijn tijdelijke dood – Johannes, de Heer is genadig – en maakt zich aan hem bekend: 'Ik ben de Levende, de Alfa en de Omega, de eerste en de laatste'.

Ook wij zullen door Jezus opgewekt worden uit onze tijdelijke dood en opgenomen worden in Gods heerlijkheid. Daarin geloven we immers en daarop mogen we blijven vertrouwen, ook in het Nieuwe Jaar, 2014. Dit alles begon ooit bij het Kind in de kribbe in Bethlehem, nu ruim 2000 jaar geleden. En nog altijd is dat een wonder, ook vandaag op deze Derde Kerstdag!

Ik wens u allen een gezegend uiteinde en een mooi begin van 2014!

Lof zij U o Christus!

Amen